

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att blogga för att synliggöra lärande
en experimentell studie av användning av en blogg i en förskoleklass

Daniela Mathiasson

LAU390

Handledare: Johan Lundin

Examinator: Wolmet Barendregt

Rapportnummer: HT10-7810-05

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Att blogga för att synliggöra lärande

Författare: Daniela Mathiasson

Termin och år: HT 2010

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Johan Lundin

Examinator: Wolmet Barendregt

Rapportnummer: HT10-7810-05

Nyckelord: Blogg, förskoleklass, IT, digital dokumentation

Syfte

Syftet med uppsatsen är ta reda på hur man genom att arbeta med IT kan underlätta barns lärande. Genom att föreslå och testa ett arbetssätt vill jag se hur man genom att arbeta med dokumentation med hjälp av IT kan hjälpa barn att se sitt eget lärande.

Frågeställning

- Hur kan IT hjälpa barnen att kommunicera vad de har lärt sig?
 - Hur kan användning av en blogg leda till att barns lärande underlättas?

Metod och material

För att besvara frågeställningen genomfördes ett experiment med en blogg som grund. Experimentet genomfördes i en förskoleklass med barn i åldern 5-6 år. Resultatet analyserades sedan utifrån tidigare forskning som går att koppla till ämnet.

Resultat

Bloggen visade sig underlätta såväl dokumentation som lärande. Resultatet presenteras och analyseras efter de många teman som återfinns i blogginläggen och som har relevans för läraryrket och för verksamheten i förskola och skola.

Betydelse för läraryrket

Att experimentet genomfördes parallellt med den ordinarie verksamheten i en förskoleklass och med direkt koppling till denna gör att vi tydligt kan se relevansen för läraryrket. Resultaten visar hur och varför en blogg som dokumenterande verktyg kan användas i förskola och skola. Samtidigt har även informations- och kommunikationstekniken betydelse för läraryrket, i en tid när lärare utbildas genom bland annat PIM, praktiskt IT- och mediekompetens.

Förord

I en tid när informations- och kommunikationsteknologin breder ut sig och är en stor del av varje människas både arbetsliv och vardagsliv är min tanke att så också bör vara fallet i förskolan och skolan. *Ett livslångt lärande* är parollen för dagens förskola och skola, barn och elever ska förberedas för ett arbetsliv och samhällsliv där de kan känna sig delaktiga. Att då utnyttja den nya tekniken för att underlätta detta livslånga lärandet och samtidigt underlätta att läroplanerna följs känns som en självklarhet och kanske även en nödvändighet. Ett experiment som innefattade en blogg och en förskoleklass ligger till grund för den här uppsatsen som jag hoppas kan besvara en del av de frågor som finns kring IT i förskola och skola.

"I do not fear computers, I fear the lack of them."
-Isaac Asimov

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.2. PROBLEMFÖRMULERING.....	5
1.3. FRÅGESTÄLLNING	5
1.4. SYFTE.....	6
2. TEORI.....	7
2.1. SOCIOKULTURELLT PERSPEKTIV.....	7
2.2. DOKUMENTATION OCH REFLEKTION	9
2.3. IT I SKOLAN.....	10
2.4. FÖRSKOLEFORSKNING.....	11
3. METOD	13
3.1. EXPERIMENT	13
3.1.1. Etik.....	14
3.1.2. Sammanhang	14
4. RESULTAT & ANALYS	15
4.1. BLOGGANDE ENSAM ELLER I PAR	15
4.2. ATT BLOGGA FÖR ATT DELA MED SIG	17
4.3. KOPPLING TILL ”VERKLIGHETEN”	18
4.4. SKRIFTSPRÅKETS BETYDELSE.....	19
4.5. METAKOGNITION	20
4.6. DOKUMENTATION OCH REFLEKTION	21
4.7. KOMMUNIKATION MED FÖRÄLDRAR	23
5. DISKUSSION & SLUTSATS	24
5.1. DIDAKTISKA KONSEKVENSER & RELEVANS FÖR LÄRARYRKET.....	25
5.2. EVENTUELL FORTSÄTTNING	25
5.3. AVSLUTANDE REFLEKTIONER.....	25

1. Inledning

Pedagogisk dokumentation är en metod som används av pedagoger för att reflektera över arbetssätt och för att synliggöra lärandeprocesser för såväl pedagoger som elever. Med hjälp av dokumentationen kan vi gå tillbaka till tidigare händelser för att reflektera, utvärdera och sedan planera. Idag är dock dokumentation många gånger något som antingen inte görs alls eller görs av pedagogerna ur deras perspektiv.

Jag vill med uppsatsen föreslå och testa ett arbetssätt där man med hjälp av den teknik som finns idag kan underlätta dokumentationsarbetet och samtidigt genomföra dokumentationen med ett barnperspektiv. Detta genom att barnen själva involveras i arbetet och genom att arbetet blir en del av den dagliga pedagogiska verksamheten. Genom att använda IT för att dokumentera verksamheten kan samtidigt kommunikationen mellan skola och hem förbättras. Även den digitala kompetensen som EU nämner som en ny nyckelkompetens kan kanske utvecklas genom användningen av IT på det här sättet.

En vanlig form av dokumentation idag är dagböcker i olika former. I en dagbok skrivs vad som görs under dagen och veckan. Genom veckobrev eller i kalenderform på plats i skolan eller förskolan kan en dagbok göras tillgänglig för föräldrar, i vissa fall finns dagboken tillgänglig endast för personal inom verksamheten.

En blogg kan beskrivas som en dagbok på Internet som görs tillgänglig för vissa utvalda personer eller för vem som helst som har tillgång till Internet. Att bloggen finns på Internet gör att det som visas och dokumenteras på ett nytt sätt kan kommuniceras till omvärlden.

Johansson (2003) beskriver ett perspektiv där barn ses som kompetenta och är delaktiga i sitt eget lärande. Hon menar att vi genom reflektion och i mötet med omvärlden når kunskap. I ett reflektionsarbete är dokumentationen en stor del, att återgå till en tidigare situation för att visa barnen deras egen kompetens kan verka motiverande för fortsatt lärande. Samtidigt som det egna lärandet synliggörs kan andras perspektiv lyftas fram för att reflekteras och diskuteras.

Marsh (2007) menar att den digitala utvecklingen får konsekvenser för pedagoger och skola. Den digitala kompetens barn tillägnat sig redan i tidig ålder gör det möjligt att arbeta med IT i skolan och Marsh beskriver hur en lärare i en grundskola i England utvecklar det digitala klassrummet och använder en blogg i sin praktik. Det har tidigare gjorts flera studier som behandlat bloggande i klassrummet, dock fokuserar dessa studier på elever i grundskolan. Jag däremot ställde mig frågan hur yngre barn kan använda sig av en blogg för att synliggöra lärande.

1.2. Problemformulering

Min erfarenhet är att barn själva tar initiativet till att använda de datorer som idag finns i förskola och förskoleklass. Att ta vara på barnens nyfikenhet och vilja att använda IT kan utveckla den pedagogiska verksamheten. Kan man ge barnen möjligheten att själva använda IT på ett sätt som dokumenterar verksamheten och deras eget lärande kan man inte bara underlätta pedagogernas arbete med dokumentation utan även hjälpa barnen att se sitt eget lärande, vilket ska underlätta och motivera vidare lärande.

1.3. Frågeställning

- Hur kan IT hjälpa barnen att kommunicera vad de har lärt sig?
 - Hur kan användning av en blogg leda till att barns lärande underlättas?

1.4. Syfte

Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur man genom att arbeta med IT kan underlätta barns lärande. Genom att föreslå och testa ett arbetsätt vill jag se om och i så fall hur man genom att arbeta med dokumentation med hjälp av IT kan hjälpa barn att se sitt eget lärande.

2. Teori

2.1. Sociokulturellt perspektiv

Säljö (2000) menar att vi människor lär i ett sociohistorisk samt kommunikativt perspektiv. Lärandet sker alltså mellan människor, genom interaktionen mellan oss. Det här är en teori som genomsyrar hela lärarutbildningen och så även stora delar av förskolan och skolan som jag mött under utbildningen. Det sociokulturella perspektivet går att koppla till många delar av och teman i det experiment och det arbetssätt som senare kommer att beskrivas. Bland annat bloggar flera av barnen i par vilket enkelt går att koppla till perspektivet. Även de som valde att blogga själva är en del av den interaktion som sker med hjälp av Internet, vilket gör att det sociokulturella perspektivet går att applicera även på de delarna av experimentet.

Hela vår vardag är fylld av artefakter, olika fysiska och intellektuella redskap. Artefakterna kan vara olika instrument för att väga eller mäta, fordon samt former av informations- och kommunikationsteknologi, vilket kommer att vara i fokus här. Bloggen som i experimentet skapas och används kan även den ses som en artefakt.

Säljö menar att artefakterna är bevis på vår ”förmåga att samla erfarenheter och att använda dem för sina syften” (Säljö, 2000 s. 30). I artefakterna vi skapat bevaras många av våra kunskaper för att sedan användas på nytt. Det är i samspel med artefakterna som vi fungerar, genom dem löser vi problem och klarar av sociala praktiker som annars skulle vara omöjliga att behärska.

Artefakterna, menar Säljö, kan inte ses som döda objekt då våra kunskaper, begrepp och insikter byggts in i dem. Säljö menar att vi samspelar med artefakterna där allt detta finns inbyggt vilket gör att verkligheten vi lever i, i viss mån kan ses som artificiell. Samspelet med artefakterna och den erfarenhet som finns inbyggt i dem blir tydligt när vi talar om informations- och kommunikationsteknik.

I det sociokulturella perspektivet är det grundläggande att både fysiska och intellektuella redskap medierar verkligheten. Vi möter inte omvärlden omedelbart och otolkat utan hanterar den med hjälp av våra redskap. Mediering innebär således att våra tankar och föreställningar färgas av och växer fram ur vår kultur och kulturens fysiska och intellektuella redskap.

Men mediering sker inte enbart med hjälp av teknik och artefakter utan människans allra viktigaste medierande redskap är de resurser som finns i vårt språk.

(Säljö, 2000 s. 82)

Språket medierar omvärlden för oss och gör den meningsfull. Säljö delar upp språket i tre beståndsdelar: språkets utpekande funktion, språkets semiotiska funktion samt språkets retoriska funktion. Med den utpekande, den indikativa funktionen, menas hur vi med språket pekar ut och benämner ting i omvärlden. Säljö jämför denna funktion med hur vi använder pekfingeret. I kampen mellan språket och pekfingeret som Säljö beskriver kan språket ses som vinnare när det kommer till att benämna mer abstrakta företeelser, de som inte fysiskt existerar.

Inom det sociokulturella perspektivet menas att människor handlar, tänker och lär inom sammanhang, praktiska som kulturella och i samspel, direkt eller indirekt, med andra. Vi handlar med våra kunskaper och erfarenheter, medvetna eller omedvetna, om vad situationen möjliggör, kräver eller tillåter som utgångspunkt. Beroende på vilken situation man befinner sig i definierar man vad man ska göra. Annorlunda uttryckt är människans handlande och

lärande situerat i sociala kontexter och praktiker. All kommunikation som sker kräver en kontext för att ses som meningsfull och begriplig.

Den i särklass viktigaste mänskliga läromiljön har alltid varit, och kommer alltid att vara, den vardagliga interaktionen och det naturliga samtalet. Det är genom detta vi formas som sociokulturella varelser och det är genom samtal i situerade sociala praktiker vi lär oss de flesta av de interaktiva färdigheter vi behöver för framtiden.

(Säljö, 2000, s.233)

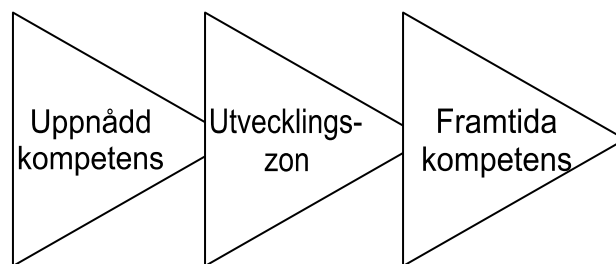
I den kultur vi lever i är skriftspråket centralt och en av de viktigaste medierande verktygen vi har och har påverkat sättet vi lär och kommunicerar på väldigt mycket. Skriftspråket är en nödvändighet för att kunna delta i många av samhällets delar. I vår moderna informationsteknologi ligger skriftspråket som medierande redskap till grund då den i många fall går ut på att skapa eller sprida texter i olika syften (Säljö, 2000).

Säljö beskriver svårigheten att analysera skriftens betydelse i samhället eftersom det för oss är så svårt, nästan omöjligt, att föreställa oss samhället utan den. Skriftspråket har kommit att utvecklas till en betydande del i nästan alla människors, i vår kultur, vardag.

Skriftspråket tillåter oss att dela erfarenheter med andra över tid och rum och ger oss möjligheten till nya perspektiv när vi *re*-presenterar (Säljö, 2000) världen, alltså när vi med egna ord för vidare våra tolkningar av omvärlden till andra. Säljö beskriver det här som att skriftspråket befriar oss från att endast påverkas av våra egna erfarenheter som individer.

Att vi idag i allt större utsträckning kommunicerar med informationsteknologi gör enligt Säljö att större krav ställs på skriftspråksfärdigheter. Genom språket och de nämnda artefakterna har vi människor, till skillnad från andra arter, en förmåga att dela med oss av de kunskaper och erfarenheter vi skapat. Detta gör att vårt lärande inte begränsas till vår egen personliga kontakt med och uppfattning av omvärlden. I samspel med andra sker hela tiden ett utbyte av färdigheter, kunskap samt information. ”Det mänskliga språket är således en unik och oändligt rik komponent för att skapa och kommunicera kunskap” (Säljö, 2000 s. 35). Med hjälp av den moderna informationsteknologin utökas möjligheterna till kommunikation, tid och rum hindrar inte längre erfarenhetsutbyte. Klassrummet kan öppnas upp och möta den värld som finns utanför skolans eller förskolans väggar.

När ett problem uppstår som man inte på egen hand kan lösa är en vanlig lösning att fråga någon annan, någon mer kunnig. Vi har i alla situationer möjligheten att appropriera, att ta till oss, kunskaper, insikter och nya mönster från andra vi samspelar med. Det här kan förklaras med begreppet den proximala utvecklingszonen (Säljö, 2000). Utvecklingszonen är avståndet som finns mellan vad vi kan prestera på egen hand och vad vi kan prestera tillsammans med någon mer kompetent på området. Det intressanta utgörs då inte av vad individen kompetens för tillfället är utan av vad potentialen är, i våra redan tillägnade kunskaper finns andra kunskaper latent:

Figur 1

Skola och utbildning är den socialt organiserade utvecklingszon som samhället erbjuder.
(Säljö, 2000, s. 249)

2.2. Dokumentation och reflektion

Den kanske största och viktigaste delen av den studie som gjorts är det dokumenterande arbetet och den reflektion som bör göras kring detta. Lenz Taguchi (1997) trycker på vikten av att genomföra en pedagogisk dokumentation och menar att pedagogisk dokumentation är så mycket mer än de teckningar som sätts upp på väggen och de veckobrev som skickas ut till föräldrar. Med dokumentation kan vi utvärdera, synliggöra och utveckla verksamheten på ett sätt som inte är möjligt utan dokumentation och de reflektioner man gör utifrån dokumentationen. Lenz Taguchi menar även att reflektionsarbetet inte bara bör föras pedagoger emellan utan även med och mellan elever och föräldrar.

Med hjälp av pedagogisk dokumentation kan man ge eleven chansen att återuppleva och se sina (och andras) tidigare erfarenheter:

”I ett arbete med pedagogisk dokumentation stimuleras barnens nyfikenhet med hjälp av just dokumentationen. Pedagogerna kan med hjälp av den låta barnen systematiskt återbesöka sina egna och andras upplevelser, erfarenheter, känslor, observationer, reflektioner osv. för att tolka dem på ett nytt sätt. Pedagogens roll blir att upptäcka barnens frågeställningar som uppstår naturligt under projektets gång, menar den amerikanska forskaren Carolyn Edwards (1993).”

(Lenz Taguchi 1997, s.66)

Lenz Taguchi menar att vi genom att dokumentera vad som händer i verksamheten inte bara lär oss om oss själva som pedagoger utan främst lär oss om barnen och deras tolkningar av omvärlden. Arbetet i verksamheten skall utgå från eleven och dennes tänkande och erfarenheter (Lpo94; Lpfö98), verksamhetens utgångspunkt skall alltså vara barnet som subjekt. Subjekt blir barnet först när det får viss makt och ansvar över ”den verklighet som de kan påverka”, i det här fallet verksamheten i förskolan eller skolan. (Lenz Taguchi, 1997, s. 34)

Läroplanen för förskolan, Lpfö98, samt Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo94, pekar på vikten av att låta elever vara delaktiga i planering av verksamhet och undervisning, val av arbetsätt samt även i utvärdering. Vidare går att läsa att eleven ska få se sig själv som en lärande och skapande individ samt uppleva hur den egna kunskapen utvecklas.

”Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iakttä, samtala och reflektera.”

(Lpfö98, s. 6)

”Skolan skall sträva efter att varje elev [...] lär sig att lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att [...] reflektera över erfarenheter.”

(Lpo94, s. 10)

2.3. IT i skolan

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo94) samt i läroplanen för förskolan (Lpfö98) nämns IT endast kort:

Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning.

(Lpfö98, s. 7)

Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola [...] kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande

(Lpo94, s. 10)

EU däremot har uppgett åtta nyckelkompetenser för ett livslångt lärande där en är den digitala kompetensen (Europaparlamentet, 2006).

Näslund (2009) intervjuar Säljö som menar att vi med hjälp av IT kan tydliggöra kopplingen mellan skolan och vad elever lär sig där, det kommande yrkeslivet och andra delar av samhället. IT gör att allt kan lagras och dokumenteras och har gett oss nya möjligheter att kommunicera och både samla och dela information.

Vi lever i en digital tid som för med sig att skolans invanda mönster och ramar utmanas eller helt raderas, vad som sägs i ett klassrum kan på ett helt annat sätt ifrågasättas och kontrolleras. Kroksmark (2009) beskriver något han benämner som webb 1.0 samt webb 2.0. Webb 1.0 förklarar han som en digital möjlighet till informationssökande. Webb 2.0 däremot är en webb som är något mer än en informationsbank, det är en webb som är interaktiv och social och som utmanar oss att utveckla sättet vi kommunicerar på. Enligt läroplanen för förskolan ska vi förbereda barnen för ett samhälle där förmågan att kommunicera samt söka ny information är nödvändig, genom att introducera båda versionerna av webben i förskola och skola kan vi uppnå detta. Studien kommer främst att fokusera på webb 2.0, då bloggen var ett verktyg där barnen kommunicerade sina kunskaper, även webb 1.0 berörs då flera barn valde att söka information och bilder på Internet i samband med bloggandet. Det är förövrigt webb 2.0 som möjliggör att bloggen kan bli något mer än en traditionell dagbok i digital form.

Internet öppnar många dörrar, en av dem är möjligheten till att byta erfarenheter. Löfstedt (2009) nämner främst att erfarenhetsutbytet mellan lärare kan utvecklas och utveckla men menar även att kommunikation mellan hem och skola kan utvecklas med Internet som verktyg.

Trageton (2005, s. 18) menar att ”IKT inte är ett mål i sig men i bästa fall ett effektivt hjälpmedel i undervisningen”. Han menar att IKT inte får bli en ensidig aktivitet som när vi förut hade datakunskap i separata datasalar. EU däremot har, som tidigare nämnts, uppgett digital kompetens som en av åtta nyckelkompetenser för ett livslångt lärande. Tragetons åsikt om att IKT inte bör ses som ett mål i sig samt EUs idéer om digital kompetens som en nyckelkompetens talar emot varandra till viss del. Min tanke är att vi utan att se IKT som en

ensidig aktivitet kan ha IKT, och därmed digital kompetens, som mål, inte enbart se det som hjälpmedel i undervisningen.

Larsen (1998) riktar stark kritik mot läromedelsföretag och departement som satsar stora summor på att utveckla e-böcker och pedagogisk programvara. Larsen menar att det här är ett sista desperat försök att hålla fast vid en vuxen- och läroboksstyrd pedagogik, i en modern form. Han menar att vi behöver lära barnen att uppdatera sin kunskapsnivå, att undervisningen behöver vara vetenskapande snarare än informerande.

Att i skolan använda sig av IT som är skapad för just skolan menar Larsen kan motverka sitt syfte. Att istället använda sig av IT och internet på ett sätt som samhället gör kan på ett helt annat sätt leda till lärande och vetenskapande.

Trageton refererar till Erstad (1998) som också han menar att det finns en risk med att använda sig av ”pedagogisk programvara”.

”Erstad (1998) menar att satsningen på datorer i den norska skolan i hög grad har stimulerat ett ensidigt teknologiskt tänkande där programvaran förstärker den lärarstyrd undervisningen, medan elevernas aktivitet har begränsats till att ge de rätta svaren på programmets frågor.”

(Trageton, 2005, s.28)

Trageton (2005, s.42) menar att ”en viktig uppgift för skolan är att stimulera eleven som producent av egna uppfattningar och åsikter i muntlig eller skriftlig form och som deltagare i kollektiva dialoger i klassen och skolan, vilket kan motverka den passiva konsumentrollen”.

Säljö (2000) beskriver den moderna informationsteknologin som något som utmanar den traditionella klassrumsmiljön. Vidare skriver Säljö att informationsteknologi, datorer i det här fallet, kan underlätta samarbetet i klassrummet. Han menar att en artefakt som datorn ger barnen något att naturligt samarbeta kring.

2.4. Förskoleforskning

Johansson (2003) beskriver en barnsyn där barnet är en meningsskapande person. Att ta hänsyn till denna person gör att vår verksamhet anpassas till och utgår från barnet och dess behov, erfarenheter, intressen samt intentioner.

Johansson menar att det är viktigt att låta barn känna att de är delaktiga i de beslut som rör dem. Genom att ställa frågor till barnen involveras de i planering av verksamheten. Även läroplanerna pekar på vikten av att låta barn och elever vara delaktiga i besluten som fattas i skolan och verksamheten:

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, skall omfatta alla elever.

(Lpo94, s13)

Varje barn skall ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan skall på så vis grundläggas och växa.

(Lpfö98, s.4)

Johansson talar även om ett perspektiv där barn ses som kompetenta och är delaktiga i sitt eget lärande. Hon menar att man når kunskap genom reflektion, aktivitet och i mötet med omvärlden. Genom att uppmärksamma barn på deras lärande kan man få dem att se sig själva

som lärande individer. I ett arbetssätt som det här är dokumentationen en stor del. Att återgå till en tidigare situation för att visa barnen deras egen kompetens kan verka motiverande för fortsatt lärande. Samtidigt som det egna lärandet synliggörs kan andras perspektiv lyftas fram och reflekteras och diskuteras. (Johansson, 2003)

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2003) tar upp begreppet metalärande, lärande om lärande.

”Lärande om lärande syftar till att [...] fokusera lärande som process i motsats till prestation [...] främja en rik föreställning om lärande och en rik variation av strategier [...] utveckla metalärande för att övervaka och kontrollera sitt eget lärande”

(Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003, s. 114)

De beskriver hur metakognitiva dialoger som del av ett arbetssätt kan utmana barn att reflektera kring sitt lärande. Dialogerna kan utgå från vad som görs i verksamheten och varför det görs. Genom dialoger som de här görs lärande till ett objekt för kommunikation, uppmärksamhet samt reflektion och det annars osynliga görs synligt. ”...metakognitiva dialoger är inte dialoger i allmänhet, utan *läraren har för avsikt att få barn att tänka, reflektera och kommunicera sina tankar*” (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003, s. 114). Det samtal som fördes kring bloggen och dess inlägg tillsammans med barnen går att jämföra med dessa metakognitiva dialoger. Genom att samtala kring verksamheten och lärandet för att sedan kommunicera det vidare i bloggen fick barnen reflektera över sitt eget lärande och ta ett steg närmare metalärande.

3. Metod

För att besvara frågeställning och syfte skapades en blogg där barnen själva styrde innehållet. Förhoppningen var att barnen genom bloggen skulle reflektera över sitt lärande och hitta ett sätt att kommunicera det vidare.

Jag använde mig under experimentet av deltagande observation där jag försökte att i minsta möjliga utsträckning påverka bloggarnas ämnesval, upplägg av blogginläggen samt genomförande. Samtidigt som min påverkan skulle minimeras valde jag att ställa frågor till barnen vid tillfällen som jag tror krävde detta för att situationen och inlägget senare skulle kunna analyseras, något som i efterhand kan ses som en i stort sett omöjlig kombination och troligtvis ledde till påverkan från min sida.

Blogginläggen beskrivs närmare under rubriken *4. Resultat & Analys* där de även presenteras med en skärmbildning från bloggen. I de fall där blogginlägget innehåller bilder som bloggaren funnit genom Google har dessa täckts över och beskrivs kort med text.

3.1. Experiment

Under cirka två veckor genomfördes ett experiment i en förskoleklass i västra Göteborg. I klassen går 21 barn varav åtta var delaktiga i experimentet. De åtta barnen fick i uppgift att i en blogg som startades dela med sig av något de lärt sig. Att det var en blogg och att barnen skulle visa vad de lärt sig var de förutsättningar som gavs. Experimentet utformades i övrigt tillsammans med barnen. När bloggandet skulle genomföras och i vilken form kunskaperna skulle presenteras fick barnen själva välja.

Experimentet inleddes med att jag tillsammans med de blivande bloggarna diskuterade lärande i allmänhet och vad och var man kan lära sig. Samtliga barn var överens om att lärande är viktigt men att det inte är helt självklart att man lär sig saker. Flera barn påstod att de inte lärt sig något den senaste tiden. En diskussion om vad vi gjort de senaste dagarna ledde dock till att samtliga barn hade något att berätta om vad de lärt sig och även ville lära andra.

Bloggen introducerades för barnen som något de själva skulle styra och använda för att visa vad de lärt sig. Den största anledningen till att använda sig av en blogg var enligt barnen att föräldrarna kunde läsa om vad barnen i förskoleklassen gör var föräldrarna än befinner sig.

Barnen som deltog fick i uppgift att de kommande dagarna fundera på vad de lär sig i olika situationer för att sedan visa detta i bloggen.

När blogginläggen skrevs fick barnen enskilt eller tillsammans med en klasskamrat med hjälp av den teknik som fanns tillgänglig i klassrummet visa något de hade lärt sig. Dator och kamera (med foto samt videofunktion) var den teknik som fanns. Den största utmaningen enligt barnen själva var att visa för de barn som inte kan läsa vad de menade med sitt inlägg, ett problem som lyftes av de mindre skrivkunniga barnen vid introduktionen av bloggen.

Jag fanns hela tiden närvarande när blogginläggen skapades men valde att inte (medvetet) påverka barnen i valet av innehåll. Hjälpt med den tekniska biten krävdes dock i vissa fall. Som jag redan nämnt ställde jag även frågor till barnen för att få en bättre bild av hur de resonerade vid bloggandet.

Med bloggen hoppades jag att barnen skulle kunna använda tekniken för att dokumentera och kommunicera sina kunskaper och synliggöra lärandet för sig själva, pedagogerna och för föräldrarna. Även de barn som ännu inte kan läsa och skriva kan kommunicera vad de lärt sig och få möjligheten att producera något.

Dokumentationen får vi som en automatisk följd när inläggen laddas upp i bloggen och gör att vi kan gå tillbaka och reflektera över lärandet och verksamheten tillsammans.

I slutet på varje inlägg har jag, i kursiv stil, skrivit en kort förklaring av aktiviteten för att sätta barnens blogginlägg i ett sammanhang för utomstående. Även rubriken till varje inlägg är skriven av mig, detta efter att barnet skapat inlägget. Vid något tillfälle valde dock barnet att skriva rubriken själv.

3.1.1. Etik

De föräldrar vars barn medverkade i experimentet gav skriftligt sin tillåtelse till detta. Bloggen som skapades för experimentet skyddades med ett lösenord som delades ut till föräldrarna. För att skydda de deltagande barnens identitet finns inga foton på barnen med i bloggen och inte heller efternamn eller annat som kan röja barnens identitet. I de skärmbildningar från bloggen som används har barnens namn gjorts oläsliga för att helt dölja deras identitet för utomstående.

3.1.2. Sammanhang

Då en bärbar dator användes för att skapa blogginläggen kunde barnen själva välja plats för bloggandet. Det här ökade friheten i skapandet ännu lite till och ledde till att barnen kunde välja den miljö som de själva såg som inspiration för inläggets innehåll.

4. Resultat & Analys

Resultat och analys kommer här att presenteras och genomföras utifrån de olika blogginlägg som gjorts och de teman som går att se i dessa. Resultatet illustreras med skärmbildningar från bloggen.

4.1. Bloggande ensam eller i par

Som med andra aktiviteter i skola och förskola finns både fördelar och nackdelar med att arbeta ensam respektive samarbeta med någon. Barnen som bloggade fick själva välja på vilket sätt de ville arbeta. Vissa valde att arbeta ensamma med motiveringen att de skulle visa något som de personligen hade lärt sig eller för att de helt enkelt ville klara av uppgiften på egen hand. Att barnen valde att arbeta på egen hand underlättar för pedagogen att se individen och senare även anpassa verksamheten efter denne. Vid andra tillfällen valde barnen att samarbeta med en klasskamrat. Här presenterades anledningen som att de behövde hjälp av en kompis för att utföra uppgiften eller för att de tillsammans kommit på något som de lärt sig och sedan ville blogga om. Att barnen valde att arbeta i par medför kommunikation och dialog.

De blogginlägg som jag valt som exempel och analyserar närmare presenteras här.

Blogginlägg 1 skrevs av två barn som tillsammans med resten av klassen sett en film.

Blogginlägg 2 skrevs av ett barn som återvände till skolan efter en semester i Egypten och hade många nya erfarenheter att dela med sig av.

och blogggar om dagen
VI AHAR TITITA PÅ FELM OCH LÄRET OS OCH HÅ L AINALEN
LYKTIKT PÅSLUTET

Bild från Google:
Koppel

Bild från Google:
Foto från filmen

"jagelskardejnono"

Vi har sett filmen "En liten julsaga" tillsammans med optimisterna.
och tyckte att det viktigaste man lärde sig var att inte tappa bort sin nalle.

VI AR HAFT JUMPA KUL MÅD KURT

2010-12-10 @ 14:04:04 [Permalink](#) [Allmänt](#) [Kommentarer \(0\)](#) [Trackbacks \(0\)](#)

Blogginlägg 1

bloggar om vad man kan lära sig i Egypten

JAG HARLÄTMEJATTDANSAMAGDANS

Bild från Google:
magdansare

foto: salsa-sabroso.com

JAGHARLÄTMEJATTSNORKLA

Bild från Google:
snorklare

VISAHAJARÄRFLIGA

Bild från Google:
haj

foto: fantastiskfilm.se

2010-12-06 @ 13:59:23 [Permalink](#) [Allmänt](#) [Kommentarer \(0\)](#) [Trackbacks \(0\)](#)

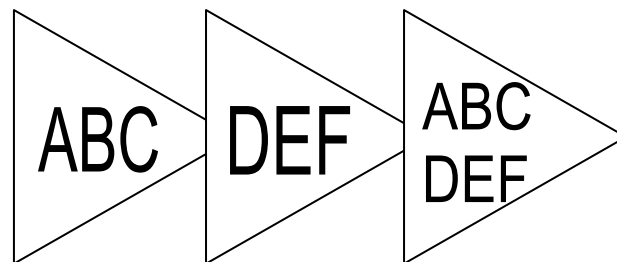
Blogginlägg 2

När barnet, som i *blogginlägg 2*, blogggar på egen hand och helt själv väljer innehåll i inlägget kan man mycket enkelt se och fokusera på individen. Barnet får chansen att kommunicera något som är viktigt för just honom eller henne och den individ som läroplanerna pekar på som så viktig att se, synliggörs.

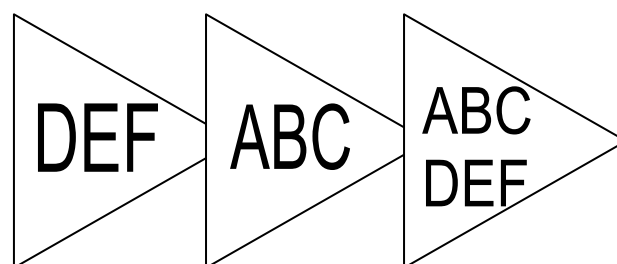
Ur ett sociokulturellt perspektiv finns många fördelar med att barnen blogggar i par. Den diskussion och det samspel som sker före bloggandet, när ämnet tänks ut, under bloggandet, när barnen tillsammans skapar inlägget samt efter bloggandet, när diskussionen kan fortsätta, kan på flera sätt underlätta lärande. Enligt ett sociokulturellt perspektiv sker lärande i

samspelet mellan människor, till exempel i det samspel som här finns mellan de bloggande barnen. Barnen samarbetade med samtliga delar av inlägget. Den text som skrevs komponerades och skapades tillsammans, en vanlig strategi var att skriva varannan bokstav och fråga samarbetspartnern när man blev osäker. Skillnaden i skriftspråksfärdigheter skiljde sig i de flesta fall inte avsevärt mellan barnen. Det går ändå att applicera den utvecklingszon som Säljö nämner. Den proximala utvecklingszonen består här av något så simpelt men ändå så viktigt som användningen av enskilda bokstäver. Barnen ligger, enligt pedagoger i förskoleklassen, på i stort sett samma nivå i skriftspråksinläringen. Trots det skiljer sig de texter som skrivs under samarbete i bloggen från de texter som samma barn i vanliga fall skapar på egen hand. Texterna skrivna under samarbete är mer korrekta än de skrivna av endast ett barn.

Den proximala utvecklingszonen kan i figurerna nedan ses hos båda barnen. Barnen har olika kunskaper om vilken bokstav som används var och delar med sig av och utbyter kunskaper och erfarenheter. För att förenkla det hela kan vi säga att ett av barnen är förtrogen med bokstäverna A, B och C, medan det andra barnet är förtrogen med bokstäverna D, E och F. Det barn som kan använda sig av A, B och C på egen hand kan med hjälp av det andra barnet även använda sig av D, E och F. D, E och F befinner sig då inom det första barnets proximala utvecklingszon vilket *figur 2* visar. På samma sätt ser vi det andra barnets proximala utvecklingszon i *figur 3*, där är dock A, B och C de bokstäver som finns inom den proximala utvecklingszonen. Jämför *figur 2* och *figur 3* med *figur 1*.

Figur 2

Figur 3

Uppnådd kompetens, proximal utvecklingszon samt framtida kompetens för de båda barnen.

Att interaktionen mellan människor leder till lärande skulle väl betyda att bloggande i par är mer givande än bloggande på egen hand. Men, till skillnad från många andra arbetsätt har bloggande en annan dimension, nämligen att vi skapar något för att förmedla det, alltså för att interagera. Även om inte interaktionen sker i samband med skapandet av inläggen i bloggen är tanken och möjligheten med en blogg att man interagerar med omvärlden. I bloggans

kommentarer och med andra bloggar sker en interaktion och ett erfarenhetsutbyte som likt annan interaktion leder till lärande .

Den proximala utvecklingszonen kan även appliceras på den interaktion som skedde mellan mig och bloggarna, samtliga barn bad om hjälp med något när inlägget skrevs, främst handlade detta om tekniken. Istället för användning av bokstäver innehöll den proximala utvecklingszonen och den framtida kompetensen då istället kunskaper om bloggen som verktyg, datorn och kameran. På samma gång lärde jag mig något om barnen som bloggade, bland annat om vad de hade för intressen samt vilken nivå de befann sig på i skriftspråksinläringen.

4.2. Att blogga för att dela med sig

Det finns likheter såväl som skillnader mellan den traditionella dagbok som används i många verksamheter och den blogg som skapades i experimentet. En dagbok fylls i av pedagoger och används för att minnas vad som hänt i verksamheten eller för att förmedla till föräldrar vad som pågår i verksamheten. Bloggen kan användas på samma sätt som dagboken. Skillnaden är att en blogg kan spridas på ett annat sätt, den når utanför skolans väggar. De dagböcker som skapas av pedagogerna eller de som barnen själva skapar i skolan eller förskolan kommer sällan längre än till hallen eller den personliga lådan eller bänken barnet har. Med en blogg där barnen får vara delaktiga eller styra helt kan de (barnen) på ett helt nytt sätt nå ut till omvärlden.

Det inlägg (*blogginlägg 3*) som får illustrera dela-med-sig-aspekten av en blogg skapades av ett barn som ville dela med sig av sin nyvunna kunskap om hur man gör en smällkaramell. Bloggaren menade här att man på det här sättet kan lära andra göra en smällkaramell och kanske få tips på annat bra julpyssel genom bloggans kommentarsfunktion.

bloggar om dagens julpyssel

JAGARLÄRETMÄJÖRASMÄLKARAMÄL

smällkaramell och hur man gör en.

2010-12-08 @ 14:11:22 [Permalink](#) [Allmänt](#) [Kommentarer \(0\)](#) [Trackbacks \(1\)](#)

Blogginlägg 3

Krokmark (2009) talar om Webb 2.0 som, tillskillnad från Webb 1.0, är en interaktiv och social webb där vi inte bara söker information utan även kommunicerar. Det är den här webben som möjliggör att bloggen kan bli något mer än en traditionell dagbok i digital form. Genom bloggen kan vi kommunicera med andra, exempelvis genom kommentarer. När *blogginlägg 3* skapades var tanken att kommunicera vidare de kunskaper som fanns för att

lära andra, i det här fallet hur man gör en smällkaramell. Förhoppningen från bloggaren var att genom att kommentera inlägget skulle läsarna kunna berätta vad de tyckte om smällkaramellen och ge tips på annat julpyssel.

Säljö beskriver det sociokulturella perspektivet och hur vi lär i ett kommunikativt perspektiv, han menar att vi lär genom interaktionen som sker mellan oss. Bloggen tar tillvara på den webb, som enligt Kroksmark är interaktiv och social, och som genom detta då bör främja lärande.

Att vi kan dela med oss av våra erfarenheter och kunskaper i bloggen och ta del av andras erfarenheter och kunskaper gör att vårt lärande inte begränsas till vår personliga kontakt med, och uppfattning av, omvärlden. Säljö menar att den moderna informationsteknologin, i vårt fall bloggen, underlättar lagring och delning av information, dokumentation och kommunikation, och genom kommunikationen även lärande.

En annan av de, enligt barnen, viktigaste anledningarna till att blogga var att man delar med sig av vad som händer under dagen till föräldrarna. Barnen menade att bloggen var ett bra sätt att svara på de frågor som varje kväll kommer från föräldrarna, många gånger har man glömt vad som hänt men med bloggen kunde man vara säker på att de ändå fick svar på sina frågor. Mer om kommunikation mellan skola/förskola och hem under rubrik 4.7.

4.3. Koppling till "verkligheten"

Säljö menar att vi lär inom sammanhang, eller kontexter, att lärandet är situerat i sociala kontexter och praktiker. En sådan kontext är skolan. Situationen, här skolan, avgör hur vi handlar. Vi handlar utifrån vad vi medvetet eller omedvetet uppfattar som att situationen tillåter eller möjliggör.

Larsen (1998) menar att man genom att använda sig av informationsteknik och Internet på samma sätt som övriga delar av samhället gör, kan främja lärande. På det här sättet kopplar vi verksamheten till "verkligheten", det som sker utanför skolor och förskolors väggar.

Genom bloggen skapades en annan kontext för barnen som deltog. Att vi kunde sprida bloggen i den mån vi själva ville gjorde att vi kunde utöka och välja kontext på ett helt nytt sätt. Genom Internet nådde vi ut till verkligheten. Vi lärde inte längre för skolans skull och för att pedagogerna skulle få som de ville, vilket enligt flera barn var fallet tidigare. Även om Internets storlek var svår att förstå för barnen insåg de att möjligheterna var stora. Föräldrar, syskon, morföräldrar, farföräldrar och annan släkt och vänner var de vanligaste delar av "verkligheten" barnen kopplade till, meningen med bloggen var enligt flera av barnen att kommunicera med denna verklighet. När vi nu kunde kommunicera med omvärlden fick lärandet en ny mening, att visa vad man kan var enligt barnen lustfyllt och ledde till att man gärna tillägnade sig nya kunskaper. Kunskap och lärande skall enligt läroplanerna vara meningsfullt och ske i meningsfulla sammanhang vilket genom bloggen gjordes möjligt.

Blogginlägget, *blogginlägg 4*, som får illustrera kopplingen till "verkligheten" skapades av två barn efter en diskussion i klassen om hur vi kan spara vatten. Barnen tyckte att de vattenbesparande förslagen som togs upp skulle följas av andra, eftersom det inte skulle göra så stor skillnad om bara de själva följde dem.

██████████ och ██████████ bloggar om hur man kan spara vatten.

STENA AV KRANEN

ITEDUSCHAFÖRLENE

ENTE VATNA FÖRMYKE

Blogginlägg 4

Genom att med text och bild beskriva och föra vidare vad vi hade för förslag på hur man kan spara vatten hoppades barnen här att andra skulle kunna lära sig och tänka på hur vi kan spara vatten. Kopplingen till verkligheten var här avgörande eftersom barnen ansåg att det inte skulle göra någon skillnad om endast de själva skulle stänga av kranen ordentligt eller inte duscha för länge, alla måste göra en insats. Dessutom var många av förslagen kopplade till sådant som sker utanför skolan, som att duscha, tvätta och diska. Det här gjorde att bloggen blev en väldigt stor del av just den här lärdomen. Utan att kommunicera kunskapen vidare var den snudd på meningslös och kunde inte ”rädda världen” som barnen uttryckte det. Sammanhanget, eller kontexten, gick från att vara vårt lilla klassrum och våra egna medvetanden till att gälla alla i vår omgivning och resten av samhället. Den utökade kontexten och att se den nyvunna kunskapen i ett större sammanhang gjorde att barnen såg det meningsfulla i det vi lärt oss. Genom blogginlägget fortsatte arbetet med att spara vatten och bearbetades i större utsträckning, istället för att som så mycket annat glömmas bort i samma stund man slutar prata om det och helt enkelt fastna innanför skolans väggar.

4.4. Skriftspråkets betydelse

För att illustrera skriftspråkets betydelse har jag valt ett inlägg (*blogginlägg 5*) skapat av ett barn som skulle kommunicera vidare ett något abstrakt lärande, nämligen hur man ska bete sig för att vara en bra kompis.

██████████ blogg om vad Jollarna lärt sig idag

VIARELĀTOSAMATVARASNĀLAMOTWARANTRA

*Jollarna har haft livskunskap och pratat om hur man är som kompis.
██████████ tycker att man är snäll när man läser en bok för en kompis.*

2010-12-07 @ 14:17:48 [Permalink](#) [Allmänt](#) [Kommentarer \(0\)](#) [Trackbacks \(0\)](#)

Blogginlägg 5

Skriftspråket har en central del i vår kultur och Säljö (2000) menar att det nästan är omöjligt att analysera den betydelse skriftspråket har i vårt samhälle. Skriftspråket har kommit att få en betydande del i nästan alla människors vardag. Med skriftspråket kan vi dela erfarenheter över tid och rum och dela med oss av och få nya perspektiv på världen. Säljö menar att skriftspråket befriar oss från att endast påverkas av egna erfarenheter, lärandet begränsas inte till vår egen kontakt med omvärlden.

Barnen som var med och bloggade behärskar inte skriftspråket fullt ut, trots detta var just skriftspråket det självklara alternativet när lärandet skulle kommuniceras vilket tydliggör skriftspråkets betydelse i vårt samhälle. Flera förslag på hur man kommer runt att den som delar med sig eller den som tar emot inte kan skriva respektive läsa gavs. Att be någon som kan om hjälp på olika sätt var förslag som kom innan förslag på hur man kommunicerar utan att använda skriftspråk överhuvudtaget.

Säljö delar upp vårt språk i tre beståndsdelar, en är språkets utpekande funktion. Den här funktionen kan jämföras med hur vi använder pekfingeret när vi pekar på fysiska företeelser. I flera fall använde sig barnen av bilder för att kommunicera lärandet. Bilderna fick då en utpekande funktion och kunde i viss mån ersätta språket, exempelvis i *blogginlägg 3* där smällkaramellen fotades i ett ofärdigt format för att "peka på" hur man gör en. När *blogginlägg 5* skrevs var utmaningen att kommunicera med annat än skriftspråk större. Att visa hur man är en bra kompis är inte lika enkelt att "peka på" som hur man gör en smällkaramell. Barnet som skapade inlägget funderade länge på hur man kommunicerar vänskap med annat än skrift. Lösningen pojken hade var att ta ett kort på honom och hans vän när de tillsammans läser, eftersom att läsa en bok för någon var hans idé om hur man är en bra kompis. Även om pojkens lösning var bra skulle inte *blogginlägg 5* förmedla lika mycket till någon som inte kan läsa som exempelvis *blogginlägg 3* med smällkaramellen skulle förmedla.

Säljö menar att det faktum att vi idag till väldigt stor del kommunicerar med informationsteknologi ställer större krav på skriftspråksfärdigheter vilket också tydliggjordes när barnen bloggade. Att behärska skriftspråket verkade nästan vara en nödvändighet när lärandet skulle kommuniceras med bloggen. Flera barn föreslog att man kan spela in sin röst eller göra en film för att komma runt problemet med skriftspråket. Att ta sig fram till den delen av Internet eller informationsteknologin där den här inspelningen finns kräver dock i många fall skriftspråksfärdigheter. (Vilket i och för sig kan lösas på olika sätt när utveckling sker.)

Samtliga barn som deltog i experimentet insåg, enligt dem själva, hur viktigt det är att kunna skriva, vissa förvånades, andra inte. Den meningsfullhet som tidigare nämnts kan kopplas även hit. För att lära krävs, eller underlättar i alla fall, en meningsfullhet. Att lära sig att läsa och skriva utan att egentligen ha en uppfattning om varför man ska göra det är varken enkelt eller roligt. Bloggen verkade bidra till att läs- och skrivinläringen sågs som meningsfull, och därmed också lustfylld, vilket enligt läroplanerna ska utgöra en grund för undervisning och verksamhet.

4.5. Metakognition

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2003) beskriver metalärande, lärande om lärande, som leder till att vi ser vårt eget lärande, att det annars osynliga görs synligt. Metalärandet ska underlätta att vi lär genom att vi ser strategier och reflekterar över dessa. Ett metalärande uppnår vi genom metakognitiva dialoger där vi har för avsikt att tillsammans med barnen reflektera över och även kommunicera sina egna tankar.

Bloggen fungerar som utgångspunkt för de här metakognitiva dialogerna och därmed också metalärandet. De metakognitiva dialogerna som sker är en av de viktigaste delarna av bloggandet. Barnen fick i uppgift att kommunicera något de lärt sig och "tvingades" på det här viset att reflektera över sitt eget lärande.

Blogginlägg 1 får illustrera även den här aspekten. På frågan vad barnen lärde sig när de såg filmen "En liten julsaga" var svaret först "ingenting". Efter en stunds betänketid och dialog barnen emellan blev svaret annorlunda och ett blogginlägg om lärandet kunde skapas. Det som barnen hade lärt sig var från början osynligt men blev med en metakognitiv dialog synligt.

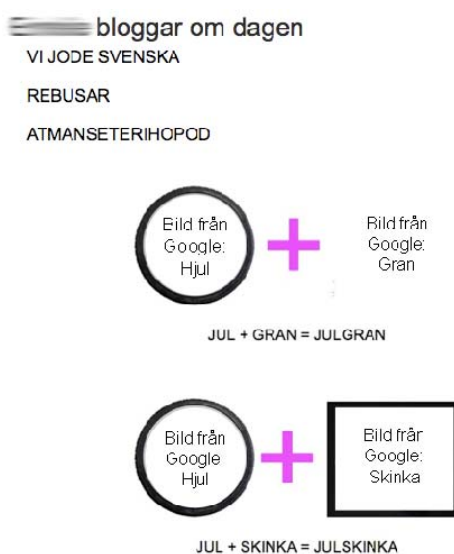
En blogg är med andra ord ett bra hjälpmedel och möjlig del av ett arbetssätt där man med metakognitiva dialoger hjälper barn att synliggöra sitt eget lärande och på så sätt underlättar vidare lärande.

4.6. Dokumentation och reflektion

Dokumentation kan användas på många olika sätt. Många gånger dokumenteras verksamheten för att man ser det som ett nödvändigt ont, något som man helt enkelt ska göra men gör utan någon tanke eller större ansträngning. En av de mest framträdande, kanske den mest framträdande, aspekterna av en blogg är dokumentationen.

Verksamheten ska dokumenteras på ett eller annat sätt, kommunikation mellan skola och hem måste ske, många gånger sker den med hjälp av dokumentationen, och barnen ska involveras i utformning av verksamheten, planering såväl som utvärdering. Bloggen som dokumenterande verktyg får med samtliga punkter.

För att illustrera den dokumentation och reflektion som sker i bloggen kan egentligen vilket inlägg som helst väljas eftersom samtliga inlägg dokumenterar och är ett resultat av, och senare även utgångspunkt för ny, reflektion. Jag kommer dock att utgå från ett inlägg, *blogginlägg 6*:

Blogginlägg 6

Blogginlägg 6 skrevs direkt anslutning till en samling där en av pedagogerna i förskoleklassen introducerade ett arbete med sammansatta ord, detta med hjälp av rebusar.

I samband med bloggandet reflekterade barnen på ett nytt sätt över verksamheten och sitt lärande. Det här menade pedagogerna inspirerade dem att reflektera över lärandet tillsammans med barnen redan i direkt samband med det, i det här fallet en samling. Tidigare har pedagogerna enbart sagt vad vi gör, till exempel rebusar, utan att tala närmare om det. Nu inledde pedagogerna en metakognitiv dialog och påpekade att det här var en övning i svenska vilket barnen sedan tidigare insett vara viktigt att lära sig ordentligt. (Att barnen menar att det är viktigt att lära sig svenska för att man ska klara av att göra läxorna när man går i de högre klasserna tänker jag inte gå in på här. Dock tydliggjorde ju bloggen skriftspråkets betydelse för de barn som var med och bloggade, vilket jag redan nämnt.)

Apropå skriftspråket, som blev en stor del av bloggen, så ger det oss möjligheten att få nya perspektiv genom att vi *re*-presenterar världen (Säljö, 2000). Genom att läsa vad andra skrivit och dela med oss av egna kunskaper och erfarenheter får vi möjligheten att se världen på flera olika sätt, genom andras ögon och inte bara genom våra egna. Bloggen som skapades tillsammans med barnen fungerade som "barnglasögon" för mig och pedagogerna. Eftersom barnen själva fick välja innehållet i bloggen blev det tydligt vad som enligt dem var viktigt i verksamheten och vad de lärt sig, vilket inte alltid var synonymt med vad pedagogerna såg som viktigt eller centralt i vad som genomfördes. Bloggen, och kanske främst skriftspråket gav alltså nya perspektiv på verksamheten. De nya perspektiven kan och bör ligga till grund för utvärdering och vidare planering av verksamheten, på det sätt som dokumentation är tänkt att göra.

Bloggen som dokumenterande och reflekterande verktyg kan vara till stor hjälp i verksamheten. Bara genom att koppla arbetssättet till vad som enligt läroplanerna ska uppnås eller strävas mot finner vi många anledningar till att börja, eller fortsätta, blogga eller dokumentera på liknande sätt.

Enligt läroplanerna ska barn och elever i såväl förskola som skola vara delaktiga i utformningen och planering av verksamheten och sedan även utvärderingen av den samma. Ämnen, teman och aktiviteter ska i demokratisk anda planeras och genomföras.

Barnen fick själva välja vad som skulle tas upp i bloggen utan medveten påverkan från min eller pedagogernas sida. Det här gav bloggen som dokumenterande verktyg en fördel som ofta missas i andra dokumenterande former, när pedagogerna väljer vad som skrivs i dagboken, vilka foton som tas (allt ifrån när de tas till vilka motiv de har). Med en blogg finns alltså möjligheten att undvika att arbeta, även här medvetet eller omedvetet, enbart efter pedagogernas idéer och missa att utgå från barnens perspektiv och deras kunskaper och erfarenheter.

Blogginläggen var dels ett resultat av reflektion samt senare utgångspunkt för vidare reflektion. *Blogginlägg 6* visar hur bloggen påverkade övriga delar av verksamheten genom att reflektion över lärande ökade. Att pedagogen påpekade att samlingen med sammansatta ord genomfördes för att öva på svenska visade sig i bloggen när barnet skrev att de hade haft just svenska.

Johansson (2003) menar att kunskap uppnår man med i mötet med omvärlden och genom just reflektion. Genom att reflektera och uppmärksamma barn på deras lärande kan man få dem att se sig själva som lärande individer. Att gå tillbaka till och reflektera över en situation kan när barnen ser sitt eget lärande motivera ett fortsatt lärande, samtidigt lyfts som jag redan nämnt andras perspektiv fram. Genom bloggen och reflektionen som sker kan vi alltså underlätta lärandet för barnen. Läroplanerna påpekar även vikten av att barn får en god självkänsla och ser sig själva som lärande individer.

4.7. Kommunikation med föräldrar

Både läroplanen för förskolan samt den för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet menar att kommunikation mellan skola och hem är viktig. Föräldrar skall informeras om barnets utveckling och utvecklingsbehov och om verksamheten i stort samt även ha ett visst inflytande på verksamheten. Då bloggen enligt föräldrarna lästes dagligen och uppskattades fungerade den som en del av den viktiga kommunikationen. Föräldrarna fick genom bloggen en inblick i verksamheten ur barnens perspektiv, jämfört med det perspektiv som ligger till grund för pedagogernas veckobrev som mailas till föräldrarna.

Bloggen kan i det här avseendet säkerligen ses som överflödig av vissa föräldrar som genom samtal med sina barn ändå får reda på vad som hänt under skoldagen. Flera föräldrar menade dock att bloggen fungerade som en utgångspunkt för de samtal om dagen som de hade med sina barn, de menade att de redan visste något som skett under dagen underlättade ett samtal.

5. Diskussion & Slutsats

Barnen fick på sitt sätt kommunicera sitt lärande genom bloggen. Samtliga barn (bortsett från ett) använde sig av både skriftspråk och bilder (foton, teckningar och bilder funna på Internet). Att det här blev resultatet av ett skapande som var tänkt som fritt tror jag beror på att de är vana vid den här formen från den dagbok de i vanliga fall använder sig av i klassen. Skillnaden var att de med bloggen själva fick välja hur, var och när de skulle skapa blogginlägget.

Om vi utgår från att vårt lärande underlättas av metalärande, lärande om lärande, underlättar även bloggandet lärandet. Genom att barnen fick i uppgift att kommunicera sitt lärande, att berätta om något de lärt sig, var de i första hand tvungna att fundera ut vad de hade lärt sig. Att lärandet sedan bearbetas med hjälp av bloggen gör att det tydliggörs för barnen vilket ska verka motiverande för och underlätta fortsatt lärande.

Alltså kan informations- och kommunikationsteknik underlätta lärandet genom att barnen kommunicerar det. Samma effekt kan man få med arbetssätt som inte involverar teknik. Däremot gav tekniken aspekter vi inte lika enkelt kan få på annat sätt. Kommunikationen med föräldrar är en av aspekterna. Att dokumentationen underlättas eftersom den sker automatiskt är en annan stor del. Den kanske viktigaste aspekten är faktumet att barnen kunde dela med sig av sina kunskaper på ett nytt sätt och nå utanför skolans väggar vilket verkade motiverande och kanske även avgörande för att arbetssättet fungerade så pass bra som det gjorde. Hade inte dokumentationen skett digitalt och dessutom ”online” hade vi missat den här delen.

Skillnaden mellan de barn som bloggade och de som inte bloggade syntes när en pedagog i förskoleklassen genomförde den samling som i slutet på varje vecka hålls för att påminna barnen om vad som gjorts i klassen under veckan. De barn som bloggade kunde på ett annat sätt reflektera över och se sitt eget lärande. Tidigare har pedagogerna påmint barnen om vad som hänt i veckan och vad de (bör ha) lärt sig. Nu var de barn som bloggat delaktiga och berättade utifrån vad de skrivit i bloggen vad de gjort och lärt under veckan.

Samtliga barn som deltog i experimentet med bloggen deltog med stort intresse och en vilja att testa arbetssättet. Barnen i förskoleklassen visar alltid stort intresse för att arbeta med datorn på ett eller annat sätt vilket såklart underlättar. En stor och väldigt vanlig fråga som alltid dyker upp är om det inte är nyhetens behag gör att ett arbetssätt som det här tas emot med enbart glada miner från barnen? Att jag tror att svaret är nej beror främst på att det inte är mycket till nyhet längre. Barn idag har växt upp med informations- och kommunikationsteknik och är inte främmande för det på samma sätt som allt för många pedagoger är. Att ta till vara på att barn är nyfikna och kunniga när det kommer till den ”nya” tekniken är något man kan och bör utnyttja. Jag tror inte heller att barnen i just den här förskoleklassen skiljer sig från andra barn när det kommer till intresse för och vilja att använda den här tekniken. Det här vågar jag påstå eftersom tillgången till teknik idag inte är en klassfråga på samma sätt som det för några år sedan var.

Man får inte glömma att det inte räcker med att använda sig av teknik för att fånga barnens intresse. Möjligtvis räcker det för att väcka intresset, men troligtvis räcker det inte för att bevara det. I utvärderingen som gjordes tillsammans med barnen efter experimentets slut framgick att inte bara chansen att få använda datorn lockade utan även att själv få bestämma över bloggans innehåll, något som barnen inte var vana vid. Det här verkar ha varit en del i att intresset bevarades under åtminstone experimentets genomförande.

Att sitta med när bloggandet genomfördes kändes som en nödvändighet för att kunna analysera arbetet i efterhand. Dock tror jag att barnens perspektiv och deras syn på lärande hade kommit mer till sin rätt om de helt på egen hand fått blogga. Att jag satt med medförde troligtvis att de såg de hela som en formell skoluppgift som genomfördes delvis för att leva upp till de förväntningar som jag och pedagogerna i förskoleklassen hade. För att undvika att bloggandet sågs som ännu en obligatorisk skoluppgift hade friheten behövt vara större, något som hade krävt att barnen fullt ut behärskade datorn, kameran och bloggen. Samtidigt hade det här försvårat eller kanske till och med omöjliggjort den efterföljande analysen. Inte heller den metakognitiva dialog som genomfördes parallellt med bloggandet hade kunnat genomföras på ett enkelt sätt vilket ju gjort att vi gått miste av en del av lärandet om lärandet.

5.1. Didaktiska konsekvenser & Relevans för läraryrket

Experimentet som genomfördes visade på hur man kan arbeta för att barnen genom att kommunicera sitt eget lärande ser det, vilket ska underlätta fortsatt lärande. Att experimentet genomfördes under knappt två veckor gjorde att en viktig del av ett arbetssätt som det här inte kunde studeras, nämligen vilket avtryck det gör på verksamheten i stort. Bloggen ger oss möjligheten att senare utgå från barns lärande i planeringen av verksamheten. För att det här ska fungera krävs ett efterarbete från pedagogernas sida. Efterarbetet kan vara något så enkelt som att utgå från blogginläggen, alltså dokumentationen, när verksamheten planeras. Något som ju läroplanerna menar att man ska göra när de pekar på vikten av att utgå från barns intressen, kunskaper och erfarenheter

De glada minerna som barnen visade i samband med experimentet återfanns inte hos alla inblandade pedagoger. En ganska vanlig tro hos pedagoger verkar vara att teknik är svårt, vilket är synd för så behöver det inte vara. Bloggen i experimentet kräver inte mycket kunskap och den kunskap som krävs har man tillägnat sig eller kan man tillägna sig genom PIM, praktisk IT- och mediekompetens. Att kunskapen finns tillgänglig möjliggör ett arbetssätt som det i experimentet om bara viljan finns.

5.2. Eventuell fortsättning

Den enklaste tekniken, dator och kamera, hittar vi på i stort sett alla skolor och förskolor vilket möjliggör ett arbetssätt som det här. I samma takt som tekniken utvecklas, det vill säga fort, kan även sättet vi arbetar på i skolor och förskolor utvecklas. Tekniken som användes i experimentet känns redan idag ålderstigen, trots detta verkade den underlätta lärande. Att då fundera på vad den ännu nyare tekniken kan medföra är väldigt spännande. Enbart att tekniken blir alltmer mobil medför stora möjligheter. Bara att med en surf- och läsplatta eller en smartphone ta med sig Internet och allt vad det innebär på en utflykt kan medföra mycket. Tänk att i skogen ta reda på precis vad du vill, vilket träd är vanligast i Sverige? Hur ser ett grävlingsgryt ut? Är det en fjärilslarv vi hittat? Vi kan tillägna oss och dokumentera kunskaper för att sedan reflektera över dem på nytt även utanför klassrummet. En annan möjlig fortsättning är att kommunicera med andra klasser och förskolegrupper som bloggar, genom inlägg och kommentarer kan vi öka kommunikationen, och därmed lärandet, ytterligare

5.3. Avslutande reflektioner

Så vad är då realistiskt? Att pengar, tid eller kunskap inte finns ser jag inte som godtagbara ursäkter för att inte arbeta med digital dokumentation på det här sättet. Låter vi barnen vara delaktiga i arbetet med den teknik vi har så har vi kommit en bra bit på vägen. Tiden är den klassiska bortförklaringen, och visst tar det tid att blogga med barnen. Däremot behöver det

inte ta längre tid än annat dokumenterande arbete. Barnen har större kunskap kring tekniken än många kanske tror, att utnyttja det sparar tid. Har barnen inte den kunskap som krävs för att bloggandet ska fungera smidigt finns det inget hinder för att lära dem det som krävs. Och kunskapen från pedagogernas sida kan även den tillägnas genom exempelvis PIM.

Arbetsättet kan naturligtvis varieras efter barnens ålder och färdigheter. Utan skriftspråksfärdigheterna, som var centralt i experimentet, kan barnen kommunicera på andra sätt. Detta genom att de får hjälp med att skriva, genom teckningar och foton eller kanske genom ljud- och videoinspelningar.

Med ett arbetsätt som det här kan vi hjälpa barn att lära om sitt eget lärande och även se sitt eget lärande, vilket ju ska leda till att fortsatt lärande underlättas.

Referenser

- Carlgren, I. (Red.) (1999). *Miljöer för lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Doverborg, E. & Pramling Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber.
- Dysthe, O. (Red.). (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, P., Gilljam M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L., (2007). *Metodpraktikan. Konsten att studera människa individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Jurudik.
- Johansson, E. (2003). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Liber.
- Krokmark, T. (2009). *Digitala tider – Digitaliserat lärande*. I Vestling (red). Stockholm Lärarförbundet.
- Larsen, S. (1998). *IT og nye læreprocesser*. Danmark.
- Lenz Taguchi, H. (2000). *Emancipation och motsånd. Dokumentation och kooperativa läroprocesser i förskolan*. Stockholm: HLS.
- Lenz Taguchi, H. (1997). *Varför pedagogisk dokumentation?*. Stockholm: HLS.
- Lövgren, E. (2009). *Med datorn som skrivverktyg*. Stockholm: Bonnier Utbildning.
- Marsh, J. (2007) *Digital Childhoods, Digital Classrooms: The Teaching and Learning of Literacy in a New Media Age*. I Dywer, B. & Shiel, G. *Literacy at the crossroads: Moving forward, Locking back*. Dublin: Reading Association of Ireland.
- Näslund, C. (2009). *Digital kompetens blir ny basfärdighet*. I Vestlin red. Stockholm: Lärarförbundet.
- Pramling Samuelsson, I., & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet. I en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.
- Trageton, A. (2005). *Att skriva sig till läsning. IKT i förskoleklass och skola*. Stockholm: Liber.
- Vestlin, L. (Red.). (2009). *Från wikis till mattefilmer. Om IKT i skolan*. Stockholm: Lärarförbundet.
- Styrdokument
Utbildningsdepartementet. *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*.

Utbildningsdepartementet. *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*, Lpo 94.

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20060922IPR10878+0+DOC+XML+V0//SV> (26 november 2010)